

Zpráva z konference *Těšínsko a střední Evropa po Velké válce 1918–1920*, Ostrava, 25. I. 2019

Ostravská pobočka Československé obce legionářské společně s Ostravskou univerzitou uspořádala 25. ledna v Centru PANT konferenci, která se věnovala československo-polskému soužití a konfliktu po první světové válce.

Úvodní a hlavní přednášku vyslovil Jim Beach z University of Northampton, který seznámil auditorium s působením britských důstojníků na Těšínku v roce 1919. Ondřej Kolář se věnoval paměťové tematice, vzpomínkám na sedmidenní válku v regionu do roku 1938. První sekci zakončili profesori Županič a Zářícký vzhledem do problematiky šlechty na Těšínku.

Druhá sekce se daleko více týkala polské perspektivy – Jiří Šíl se věnoval pramenům k válečnému konfliktu ve varšavském Archiwum Akt Nowych. Miłosz Skrzypek představil Národní radu knížectví těšínského (Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego) a její činnost do roku 1920. Lech Krzyżanowski porovnával československé a polské soudnictví ve sporné oblasti a dokazoval, že obě strany využívaly soudy kromě pacifikace neklidné země i v politickém boji. Příspěvky polských vědců byly přednášeny v originále a do češtiny překládány. Konečně dopolední blok ukončil Jozef Šerka, který mluvil o Úřadu spojené správy, zapomenutém administrativním orgánu, který usiloval o kontrolu Těšínska, ale po politických sporech mezi občanskými a socialistickými stranami se rozpadl a sloužil spíše jako inspirace pro vznik „Velké Ostravy“.

První dopolední blok měl ústřední téma vojenství a bezpečnost regionu. Ivana Kolářová představila pozici československého četnictva na Těšínku, v tomto případě podobně jako soudní aparát i četnictvo bylo chápáno jako garant „českosti“ regionu, aniž by se to ovšem projevilo na životních podmínkách samotných četníků. Lukáš Lexa poutavě představil Slováckou brigádu a její činnost ve Slezsku (do ozbrojeného konfliktu se zapojila pouze okrajově). Šlo o dobrovolnickou jednotku,

kteřá vznikla na jižní Moravě většinou z demobilizovaných vojáků rakousko-uherské armády a později se transformovala v Slovácký pěší pluk. Spor o Těšínsko se věnoval také Stanisław Bialecki, který přednášel plynulou češtinou, stejně jako Daniel Korbel, který se věnoval válečným zločinům. Pečlivým porovnáváním českých i polských pramenů dospěl k zmírnění toho, co tvrdí polská strana (propaganda), řada incidentů nebyla válečnými zločiny, naopak události u Stonavy zpochybnit nelze, pouze jejich zveličení. Za viníka zločinů přednášející označil velitele 1. praporu 21. střeleckého pluku čs. legií ve Francii, který nedokázal zvládnout nejhůře chovající se jednotku. Tento příspěvek také vzbudil nejvíce zájmu. Organizátoři vesměs dokázali usměrňovat diskusi, nacionálních předsudků (v Ostravě pouze českých) bylo minimum, dotazy i odpovědi na ně byly věcné a k tématu.

Poslední blok pohlížel na problematiku z regionální perspektivy. Martin Juřica popisoval zmínky českých kronik o sporu o Těšínsko. Nepřekvapivě tyto kroniky zastávaly pročeskoslovenský postoj, překvapivě sedmidenní válka nebyla příliš významným tématem, na rozdíl od plebiscitu. Jak vyplývalo z přednášky Tomáše Adamce, česko-polské soupeření nebylo tématem ani pro město Frýdek. Zde žila početná německá menšina, výrazný podíl tvořili i poněmčení Češi. To v roce 1918 stavělo město do nové situace, místní Češi s „převratem“ příliš nespěchali, kromě rétorických vyjádření. Frustrované maloměsto, které přišlo válkou o část svého okresu, a bojíci se ztráty významu s rozmachem okolních měst, představila na příkladu Fryštátu Agáta Kravčíková. Poslední příspěvek celé konference se věnoval spíše skromným exponátům k sedmidenní válce ve sbírkách Muzea Těšínska a jeho autoři byli Martin Krůl a Lenka Nováková.

Závěrem lze konstatovat, že z vědeckého hlediska šlo o úspěšné a zajímavé připomenutí sta let od posledního česko-polského válečného konfliktu.

mgr Jan Škvrňák
Historický ústav
Filozofická fakulta
Masarykova univerzita
Gorkého 63/14
602 00 Brno
jan.skvrnak@gmail.com